

Laidiens: 04.07.1995., Nr. 100

Ministru kabineta noteikumi nr. 154

Rīgā 1995.gada 13.jūnijā (prot. nr.32, 33.§)

Administratīvo aktu procesa noteikumi

*Izdoti saskaņā ar likuma "Par 1925.gada 1.apriļa likuma
Ministru kabineta iekārta" atjaunošanu" 14.panta 3. punktu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka publisko tiesību subjektu administratīvo aktu procesu: aktu izdošanu, spēkā esamību un apstrīdēšanas kārtību iestādē.
2. Šie noteikumi ir piemērojami visos pārvaldes procesa gadījumos, ja likumi vai citi Ministru kabineta noteikumi nenosaka citādi. Lietvedību administratīvo pārkāpumu lietās nosaka Latvijas administratīvo pārkāpumu kodekss.

II. Noteikumos lietotie termini

3. *Publisko tiesību subjekti* ir valsts un pašvaldības, kā arī ar likumu vai uz likuma pamata to izveidotās juridiskās personas, izņemot tās, kuras izveidotas kā privāto tiesību juridiskās personas.
4. *Iestāde* ir publisko tiesību subjekta institūcija vai tā struktūrvienība, kurai ir noteikta kompetence, personāls un materiālie resursi. Šo noteikumu izpratnē iestādes vārdā var rīkoties arī atsevišķa amatpersona.
5. *Administratīvais akts* ir tiesību akts, ko publisko tiesību jomā izdod iestāde un kas attiecas uz individuālu juridisko vai fizisko personu, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskās attiecības. Administratīvie akti nav iestādes iekšējie lēmumi, izņemot iestādes vai tās darbinieku, vai tai pakļauto personu tiesiskā statusa nodibināšanu (vai maiņu) un disciplināro sodīšanu. Administratīvie akti nav arī politiskie lēmumi.
6. *Pārvaldes process* ir attiecīgās lietas izskatīšanas gaita no administratīvā procesa ierosināšanas brīža līdz brīdim, kad administratīvais akts kļūst neapstrīdams.
7. *Tiesību norma* ir tiesību akts, kas attiecas uz abstraktu tiesību subjektu loku un kurš vispārīgi reglamentē to tiesiskās attiecības.
8. *Vispārējā tiesību norma* ir norma, kas saistoša visiem (Satversme, likums, Ministru kabineta noteikumi un pašvaldību saistošie noteikumi).

9. *Iekšējā tiesību norma* (instrukcija, ieteikumi un tamlīdzīgi) ir norma, kas saistoša tikai tam publisko tiesību subjektam, kas to izdevis, kā arī tā institūcijām, struktūrvienībām un to darbiniekiem.

III. Vispārējo tiesību normu piemērošana

10. Izdodot un piemērojot administratīvo aktu, jāievēro šāda vispārējo Latvijas tiesību normu hierarhija, ņemot vērā to juridisko spēku:

10.1. Satversme;

10.2. likumi, Ministru kabineta noteikumi ar likuma spēku;

10.3. Ministru kabineta noteikumi;

10.4. pašvaldību saistošie noteikumi.

11. Ja iestāde konstatē pretrunu starp dažāda juridiska spēka vispārējām tiesību normām, iestādei jāpiemēro tā norma, kurai ir augstāks juridisks spēks.

12. Ja iestāde konstatē pretrunu starp vispārējo tiesību normu un speciālo tiesību normu, iestādei vispārējā tiesību norma jāpiemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma.

13. Ja iestāde konstatē pretrunu starp vienāda juridiska spēka vispārējām tiesību normām, iestādei jāpiemēro jaunākā tiesību norma.

14. Ja iestādei jāpiemēro kāda tiesību norma un tai rodas pamatotas šaubas, vai tā ir piemērojama saskaņā ar kāda augstāka juridiska spēka vispārējo tiesību normu, iestāde nekavējoties motivētā rakstveida ziņojumā par to informē savu tiešo priekšniecību un Tieslietu ministriju. Šīs šaubas nedod iestādei tiesības atteikties no attiecīgās tiesību normas piemērošanas.

15. Izdodot un piemērojot administratīvos aktus, jāievēro arī vispārējie starptautisko tiesību principi un Latvijai saistošie starptautiskie līgumi un citi starptautisko tiesību dokumenti.

IV. Iekšējo normu piemērošana

16. Izdodot administratīvo aktu, iestādei jāievēro tai saistošās iekšējās tiesību normas.

17. Ja iestāde konstatē pretrunu starp divām iekšējo tiesību normām, tai jāpiemēro norma, kuru izdevusi nākamā augstākā iestāde.

18. Ja iestāde konstatē pretrunu starp vienāda juridiska spēka iekšējo tiesību normām, iestādei jāpiemēro jaunākā tiesību norma.

19. Ja iestādei jāpiemēro kāda iekšējo tiesību norma un tai rodas pamatotas šaubas, vai tā ir piemērojama saskaņā ar kāda augstāka juridiska spēka iekšējo tiesību normu, iestāde nekavējoties motivētā rakstveida ziņojumā par to informē savu tiešo priekšniecību un iestādi, kas šo normu izdevusi. Šīs šaubas nedod iestādei tiesības atteikties no attiecīgās tiesību normas piemērošanas.

20. Ja iestādei jāpiemēro kāda iekšējo tiesību norma un tai rodas pamatotas šaubas, vai tā ir piemērojama saskaņā ar kādu vispārējo tiesību normu, iestāde nekavējoties motivētā rakstveida ziņojumā par to informē savu tiešo priekšniecību un iestādi, kas šo normu izdevusi. Pēc šī ziņojuma iestāde attiecīgo normu nepiemēro līdz brīdim,

kamēr tā iestāde, kura šo normu ir izdevusi, dod rīkojumu šo normu turpmāk atkal piemērot. Rīkojums ir spēkā un jāpilda tikai tad, ja tas satur arī pamatojumu, kādēļ apšaubītā tiesību norma ir savienojama ar attiecīgo vispārējo tiesību normu.

V. Tiesību normu tulkošana

21. Tulkojot (interpretējot) tiesību normas, iestāde izmanto dažādas tulkošanas metodes, piemēram:

21.1. gramatisko (filoloģisko) tulkošanas metodi — noskaidrojot tiesību normas vārdisko jēgu no valodas viedokļa;

21.2. vēsturisko tulkošanas metodi — noskaidrojot tiesību normas jēgu, ņemot vērā apstākļus, kas ir bijuši tiesību normas rašanās pamatā;

21.3. sistemātisko tulkošanas metodi — noskaidrojot tiesību normas jēgu no tiesību normu savstarpējā sakara viedokļa;

21.4. teleoloģisko (jēgas un mērķa) tulkošanas metodi — noskaidrojot tiesību normas jēgu, lai ar attiecīgo tiesību normu sasniegtu lietderīgu un taisnīgu mērķi.

22. Ja iestāde tiesību normu sistēmā konstatē nepilnību, tā to var novērst arī analogiskās metodes ceļā — sistemātiski analizējot līdzīgu gadījumu tiesisko reglamentāciju un šīs analīzes rezultātā konstatētos tiesību principus attiecinot arī uz konkrēto gadījumu. Tomēr iestāde nedrīkst ar analogiju pamatot tādu administratīvo aktu, kas skar vispārējās cilvēka vai pilsoņa tiesības.

23. Ja, tulkojot tiesību normu atbilstīgi dažādām metodēm, iespējams sasniegt gan rezultātu, kas saskan ar spēkā esošo tiesību normu sistēmu, gan arī rezultātu, kas ir pretrunā ar kādu no tiesību normām, iestādei jāpiemēro tā tulkošanas metode, kuras rezultāts konkrētajā gadījumā saskan ar spēkā esošo tiesību normu sistēmu.

24. Ja, tulkojot tiesību normu atbilstīgi dažādām metodēm, iespējams sasniegt dažādus rezultātus, kas visi atbilst spēkā esošajai tiesību normu sistēmai, jāpiemēro tā tulkošanas metode, ar ko konkrētajā gadījumā iespējams sasniegt lietderīgāko un taisnīgāko rezultātu.

25. Ja Satversmes tiesa kādā publicētā spriedumā ir attiecīgo tiesību normu iztulkojusi, iestādei jāpiemēro tas pats tulkojums.

26. Ja augstāka iestāde ir izdevusi instrukciju par attiecīgās tiesību normas tulkošanu, iestādei jāpiemēro tas pats tulkojums.

VI. Iestādes izdotā administratīvā akta pamatojums un teritoriālā piekritība

27. Iestāde izdoto administratīvo aktu var pamatot, vienīgi atsaucoties uz Satversmi, likumiem, Ministru kabineta noteikumiem vai pašvaldību saistošiem noteikumiem, kā arī šo noteikumu 15.punktā minētajiem starptautisko tiesību dokumentiem. Atsaucē jānorāda attiecīgās tiesību normas pants vai punkts. Iestāde nedrīkst izdoto administratīvo aktu pamatot, atsaucoties uz kādu no iekšējām tiesību normām.

28. Administratīvo aktu izdod pēc lietas piekritības, ja speciālā likumā nav noteikts citādi. Administratīvā lieta ir piekritīga tai iestādei, kuras darbības teritorijā ir tās personas dzīvesvieta vai tās juridiskās personas atrašanās vieta, uz kuru attiecas administratīvais akts.

29. Nekustamā īpašuma lietas ir piekritīgas tai iestādei, kuras darbības teritorijā atrodas nekustamais īpašums.

30. Steidzamos gadījumos administratīvo aktu var izdot tā iestāde, kuras darbības teritorijā radusies nepieciešamība to izdot. Iestāde nekavējoties par to paziņo tai iestādei, kurai lieta ir piekritīga. Iestāde, kurai lieta ir piekritīga, var pilnvarot attiecīgo iestādi, kura lietu steidzamības dēļ ir iesākusi, šo lietu turpināt.

31. Ja lieta ir piekritīga vairākām iestādēm, ar lietu nodarbojas tā iestāde, kura pirmā to uzsākusi.

VII. Lietas piekritība

32. Hierarhiski organizētās iestādēs lieta ir piekritīga zemākai iestādei, ja tiesību normas nenosaka citādi.

33. Ja administratīvā akta procesa laikā mainās lietas piekritība, kā arī gadījumos, kad atklājas, ka lieta nav piekritīga iestādei, kura ar to nodarbojas, lieta ir jānodod tai iestādei, kurai tā ir piekritīga. Ar pārvaldes procesa dalībnieku piekrišanu lieta var palikt iepriekšējās iestādes piekritībā.

VIII. Palīdzība iestādei pārvaldes procesā

34. Jebkurai iestādei neatkarīgi no tās padotības ir pienākums sniegt palīdzību pārvaldes procesā pēc tās iestādes lūguma, kurai ir piekritīga lieta, ja:

34.1. iestāde, kurai ir piekritīga lieta, nevar attiecīgās darbības veikt tiesiska pamata dēļ;

34.2. iestādei, kurai ir piekritīga lieta, lēmuma pieņemšanai nepieciešama informācija, kas ir citas iestādes rīcībā un kuru tā pati nevar iegūt.

35. Iestāde šo noteikumu 34.punktā minēto palīdzību nesniedz, ja:

35.1. to aizliedz tiesību normas;

35.2. tas aizskar valsts drošības intereses;

35.3. attiecīgā informācija satur tādas ziņas par personu, kuras saskaņā ar vispārējām tiesību normām nedrīkst tikt izpaustas bez šīs personas piekrišanas.

36. Šo noteikumu 34.punktā minētajos gadījumos iestādei jāsniedz palīdzība pēc iespējas tādā veidā, lai valsts drošības un trešo personu intereses netiktu aizskartas.

37. Iestāde šo noteikumu 34.punktā minēto palīdzību var nesniegt, ja tā uzskata, ka cita iestāde to var izdarīt ar ievērojami mazāku resursu patēriņu, vai ir pārliecināta, ka resursu patēriņš pārsniegs attiecīgās iestādes nepieciešamību pēc palīdzības nolūkā veiktās darbības.

38. Iestādei palīdzības noraidījums jāpamato rakstveidā, un to var apstrīdēt kopējā augstākā iestāde.

39. Par palīdzības kārtībā izdarīto darbību atlīdzība netiek ņemta, izņemot tiesību normās paredzētos gadījumus.

IX. Pārvaldes procesa dalībnieki un ierobežojumi pārstāvībā

40. Pārvaldes procesa dalībnieki var būt:

40.1. iesniedzējs (persona, kas vēršas iestādē ar iesniegumu);

40.2. iestāde (juridiskā persona vai amatpersona, kura izskata tai piekritīgu lietu);

40.3. administratīvā akta adresāts (persona, uz kuru administratīvais akts attiecas);

40.4. persona, kuras tiesiskās intereses var ierobežot administratīvais akts.

41. Pārvaldes procesa dalībnieki pārvaldes procesā var piedalīties ar pārstāvju starpniecību.

42. Konkrētajā pārvaldes procesā iestādi nedrīkst pārstāvēt:

42.1. pārvaldes procesa dalībnieki (šo noteikumu 40.1., 40.3. un 40.4.apakšpunkts) un to laulātie, radnieki, aizbildņi un aizgādņi saskaņā ar Civillikuma 206. — 218. pantu;

42.2. personas, kuras ir kāda konkrēta administratīvā pārvaldes procesa dalībnieka pilnvarotie pārstāvji, un to laulātie un radnieki saskaņā ar Civillikuma 206. — 214.pantu;

42.3. personas, kuras par atlīdzību strādā pie kāda no konkrētā administratīvā procesa dalībniekiem;

42.4. personas, kuras konkrētajā lietā ārpus saviem darba (amata) pienākumiem attiecīgajā iestādē ir izstrādājušas ekspertīzi vai citādā veidā bijušas saistītas ar šo lietu.

X. Pārvaldes procesa stadijas un ierosināšanas pamats

43. Pārvaldes procesā ir šādas stadijas:

43.1. pārvaldes procesa ierosināšana;

43.2. faktu konstatēšana;

43.3. administratīvā akta izdošana;

43.4. administratīvā akta paziņošana.

44. Pārvaldes procesa ierosināšanas pamats ir:

44.1. iesniegums;

44.2. iestādes iniciatīva;

44.3. augstākas iestādes rīkojums vai citas iestādes ziņojums.

45. Iesniegums pēc satura (vai tā nosaukums) var būt arī sūdzība vai priekšlikums.

46. Iestādei, kurai ir piekritīga lieta, prasītāja iesniegums ir jāpieņem un jāreģistrē arī tad, ja tā uzskata, ka iesniegums nav pareizi noformēts vai nav pamatots.

XI. Pārvaldes procesa ierosināšana pēc iestādes iniciatīvas

47. Iestāde, kurai ir piekritīga lieta, pēc savas iniciatīvas ierosina pārvaldes procesu, ja tai kļūst zināmi fakti, pamatojoties uz kuriem saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī ja tai ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt.

48. Ja lieta ir piekritīga nevis tai iestādei, kurai kļuvuši zināmi attiecīgie fakti, bet gan zemākai iestādei, augstākā iestāde dod tai rīkojumu ierosināt pārvaldes procesu. Iestāde, kurai ir kļuvusi zināma attiecīga pārvaldes procesa informācija, ziņo par to iestādei, kurai lieta ir piekritīga.

XII. Faktu konstatēšana un faktu iegūšanas ierobežojumi